

ЙОРДАН РАДИЧКОВ БАРУТНИЯТ БУКВАР

chitanka.info

Властите почнаха да устройват на много места засади, завардваха пътищата, в селцето всяка нощ кръстосваше патрул от доверени хора. Нощем лежа, сламеникът шушне под мене — преди изобщо не го чувах, но от известно време насам го чувам как все повече и повече шушне; неудобен ли почна да става сламеникът ми, та аз ли взех много да се въртя нощем върху него, не зная. Всеки случай сламеникът ми много почна да шушне. Та нощем лежа, от време на време дочувам селският патрул как подвиква: „Кой там?“, щрака затворите на карабините, или пък извика с все сила: „Стой!“ Патрулът рядко ще срещне нощем човек в селцето, всеки гледа да замръкне в къщата си и да не излиза навън из тъмницата. Но нали е селце, куче някъде ще премине, нечия крава ще се отвърже и ще тръгне да се лута по улиците, а патрулът, щом чуе стъпки, веднага пита в тъмното кой е там и зарежда оръжието, щото е такава инструкцията.

Една нощ по пътя към селцето се задава каруца, конете препускат с все сили, патрулът заляга от едната страна на пътя и извиква „Стой!“ към каруцата. Каруцата обаче не спира, конете продължават да препускат в тъмното и тогава патрулът според инструкцията гръмва. Единият кон се преобръща и пада, каруцата спира, другият кон скъсва муницията и с цвилене започва да обикаля около каруцата. Патрулът вика: „Кой там?“, ама не смее да излезе на пътя. От каруцата никой не се обажда.

Тогава патрулът почна да вика към моята къща, щото живеея най-близко: „Велико! Ей, Велико!“ Аз се рипнах от сламеника, излязох навън, както съм по бели гащи, и питам какво има. „Донеси фенер!“ — ми вика патрулът.

Турих едни галоши на бос крак, наметнах палтото отгоре, запалих фенера — имам хубав петролен фенер №5 — и излязох на пътя. Патрулът лежи в шанеца, не смее да изскочи на пътя, та ме кара мене да светна с фенера, да не би да има човек в каруцата и да гръмне. Гледам, че единият кон лежи в прахта, не може да си вдигне муцуната и като диша, вдига прахоляк пред себе си. Другият кон стои откъм задната страна на каруцата и гледа право към мене. „Ти кой си в каруцата, обади се!“ — вика патрулът от шанеца, ама не смее да излезе. Чувам, че някой разправя в тъмното: „Ей внимавайте да не би да хвърлят бомба върху нас!“ Аз стоя с фенера, мисля си, ако в каруцата има хора и искат да хвърлят бомба, най-напред върху мене ще

хвърлят бомбата, щото стоя най-близко и съм целият осветлен. „Я бе, Велико, подвиква ми патрулът, я виж има ли човек в каруцата!“

Приближавам с фенера, но нещо ме и възпира, де да знам какъв човек има в каруцата. Ритлите взеха да проблясват, по тях изрисуван народ и като доближих откъм падналия кон, виждам, че на каруцата изрисувана Ботевата чета как слиза на козлодуйския бряг, знаме също има изрисувано и лъв, изправен на два крака. „Та това е Флоровата каруца!“ — викам на патрула. „Айде бе!“ — учуди се патрулът и се надигна от шанеца. „Флоро, ей, Флоро! — викам. — Ако си тука, обади се бе!...“ Никой обаче не се обажда. Конят, дето стои отзад, процвилва тихо и гледа право към мене. „Флоро, ти ли си?“ — пита патрулът и доближава и той към каруцата, само че от другата страна. Аз хайде още напред с фенера и кога го вдигнах и светнах с него в каруцата, косите ми настръхнаха.

В каруцата лежеше убит Флоро, лежеше по гръб и всичките му стомни под него изпочупени. Навсякъде кръв, очите гледат към тъмното небе. „Вие ли я свършихте тая?“ — питам патрула и оставям фенера до Флоро, за да склопя очите му, щото мъртви очи не трябва да гледат, а и ние не трябва да гледаме мъртви очи. „Как ние! — оправдават се онези от патрула. — Ние, значи, викаме: «Кой там? Стой!», обаче той не спира, ами препуска с каруцата и ние, нали, значи, както е инструкцията, гръмване, обаче къде ще знаем, че това е Флоро. Конят се препъна и падна, а Флоро не се обади...“ Аз се мъча да склопя очите му, очите не щат да се затворят, Флоровото лице станало студено като желязо. Кръвта по него засъхнала, спечена, май че не е скорошна работа. Някой от патрула се сеща: „А бе той да не е застрелян по-рано и да е влязъл застрелян в селцето!“

Покривам Флоро с черджето от каруцата и вземам пак фенера. Падналият кон диша тежко и продължава да ме гледа с едно око. Другият кон процвилва тихо, като че жив човек подвиква. Наоколо ми мирише на смърт. Патрулът се мести от крак на крак, някой вика: „Тоя кон повече не може да стои така. Кога на кон се счупи кост, трябва да бъде убит с един чук по челото, иначе животното само се мъчи.“ „Това верно, че тебе да стане — съгласяват се другите. — Я, Велико, иди да повикаш ковача, а ние тука ще стоиме на пост!“

Тръгвам с фенера да викам ковача, къщата не е далече. Ковачът е циганин, двор няма, къщицата му направо на поляната. Посред

поляната лежат три гъски, щом тръгнах към къщата, станаха и се разкряха, а гъсокът дойде със съскане да ме плаши. „Тико, ей, Тико!“, викам, а гъсокът върви подире ми и съска. На пруста се размърдаха хора, Тико се обади: „Кво има?“ — пита, аз доближих с фенера и му разправам каква е работата и че требе да вземе големия чук и да дойде с мене, щото единият кон на Флоро си счупил костта. Всички цигани налягали на пруста, времето още топло, под чергите шават деца и жени. Една стара циганка, като чу името на Флоро, седна сред чергите. „Той Флоро много добър човек! Кога мине, планица ще ми даде, гърне ще даде, зайре не иска за тях. Много добър тоя човек Флоро! Ти, Тико, иди да му утрепеш коня, да послужиш на човека, и той на нас е услужвал!...“ „Сега, казва Тико, само да се облека.“ Той се облича, по-точно навлича скъсани цървули, щото спи с дрехите, както си е облечен. Циганката тъпче лула, разпалва я. „Виждаш ли, Велико, оплаква се циганката, какво ни направи властта. Всичките ни острига!“

Тя е остригана с ножица до голо, Тико, и той остриган. Властите остригаха циганите и ги намазаха с газ, за да ги обезвъшляват, щото били разнасяли петнист тиф. Тико взема големия ковашки чук и разправя на старата: „Не може да се върви спроти властта! Кво каже властта, това е! Ако каже да стриже, ще стриже, ако каже да не стриже, нема да стриже! Малей, значи, костта е пречупил! Кога кон си счупи костта, требе да се удари с чук по челото. Иначе животното има да се мъчи и не може да мръдне. Овца ако счупи крак, ще зарасне, ама кон ако счупи, не може. Кон щом счупи, требе, значи, веднага да се утрепе! Що ще се мъчи животното!“

Ние тръгваме и из целия път Тико все това ми разправя — как се трепе кон с чук по челото. „Веднъж само да го удариш му стига — казва Тико. — И прасе ако си счупи кост, не може да зарасне, ами го колай! Прасето ще го изядеш, нема зян, коня не може да изядеш. Само една кожа дето ще ти остане от него. Да знаеш, че с една кожа Флоро нищо нема да направи, с нея друг кон не може да купи. Един кон като си счупи костта, виж колко работа се отваря: каруцата требе да я прави тек, стръки требе да прави и друга муниция. Два коня с една муниция се запрегат, а един кон се запрега с друга муниция. Я стръки ще направя на човека, ама муниция нема кой да направи!...“

Там, дето е каруцата и дето лежат Флоро и конят, гледам, че се събрал народ, стъписан и поизплашен, святкат фенери, униформи се

мяркат, пушки лъщят. Войници бяха дошли, няколко полицаи, един старши. Чувам гласа на Две щръклета: „Това да е в Германия, не знам кво ще стане! В Германия за кон убиват човека!“ „А, ето го ковача с чука, господин старши!“ — казва един от патрула. Аз подпитвам откъде е дошла войската, един от патрула ми разправя, че на моста имало пусия и че там са застреляли Флоро, щото пренасял оръжие. Затова патрулът, кога викал: „Кой там?“ и „Стой!“, от каруцата никой не се обадил. Като разбрах тая работа, ризата ми залепна за гърба. Флоро, значи, е бил във връзка с движението, някъде е станал провал, може би сега войската и полицията ще почнат да привикват хората един по един. Може би и мене ще викнат да питат, мене има за какво да ме питат.

„Ама и Флоро ли са убили?! — пита ковачът. — Тц, тц, тц! Я мислим, че само коня е счупил кост! Тц, тц, тц!...“ Старшият го пита какво стърчи, ами не сваля чука от рамото и Тико сваля чука и го дава на старшият. „Те го чука!“ — казва той. „За какво ми е?“ — пита старшият. „Да трепете коня!“ — вика Тико. „А, да трепеме! — не разбира старшият. — Нали ти ще го трепеш!“ „Ааа — клати глава Тико, — я тая работа нема да я свърша. Знам, че кон като счупи кост, тебе да се удари с чук по челото, ама това не съм го правил никога. Па я пиле не колям! То у циганин колко пилета, господин старши, ама кога се случи да има, не мога да го заколям, ами жената го изнася на пътя и чака да мине некой човек, та той го коли.“

„Кой тук разбира от тази работа?“ — пита старшият. Някой вика: „Ами ето Две Щръклета, той е бил по Германия, мешал се е с повече народ, той сигурно разбира.“ „Ами — възпротивява се Две щръклета. — Къде в Германия ще утрепеш кон! Германецът не дава да пипнеш коня с пръст. Веднъж, като работехме на шосето, едни коне не можеха да изтеглят каруцата, германците викат: «Дий! Дий!», наловили се по колелетата, бутат, що сили имат, ама конете не мърдат. А коне яки, две каруци могат да изтеглят. Ние гледаме, гледаме, че като ударихме по една лопата на конете, като се рипнаха ония коне, каруцата отзаде им не допира земята. Леле като се рипнаха ония германци срещу нас, «цвайциг!», викат, «цвайциг!», щеха да ни изпотрепят, че сме ударили конете. Къде в Германия ще ти дадат да утрепеш кон! Че това е германец бе, това да не сме ние!“

В селцето никога не е убиван кон. Народецът, дето се е събрал с фенерите край каруцата, разправя на старшията, че е чувал за тая работа, но в селцето ни кон си е счупвал кост, ни е ставало нужда да бъде трепан с чук. Но че става с чук, всички били чували.

Старшията стои до коня, ние с фенерите стоиме по-назад, при каруцата, на светлината проблясват ту четници, ту черкези, ту лъв се мерне или пък знамето със „Свобода или смърт!“. „Няма свобода, мисля си, няма свобода, Флоре, само смърт има в каруцата“, конят лежи и диша тежко в прахта, ковашкият чук стои до него — един удар по челото, и наоколо ще размирише пак на смърт. Усецам как челюстите ми се стягат, сякаш почват да вкочаняват, четицата от ритлата ме гледа гневно, фенерите наоколо ми се люлеят, люлеят...

„Дай аз да опитам, господин старши — чувам непознат глас, обръщам се, един от полицаите доближава до коня. — Едно време бех нещо като налбантин, знам, че конят има слаба глава.“

Той взема чука, опитва колко е тежък. Две щръклета се обажда: „Най-яка глава има овенът. И говедото има яка глава, ама овенът има по-яка глава. Овен никога не слънчасва, а говедото слънчасва. На времето с овнешки глави са правили стенобойни машини.“

Онзи плюе шумно на ръцете си, опитва дръжката на чука, вдига го високо над главата си. Конят пред него го гледа с едно око. Аз се обръщам гърбом и чувам само едно меко: „Хр!“ Конят, застанал откъм задната страна на каруцата, почна да процвилва учестено. Стомахът ми стана твърд като дъска, взе да ми се повдига. Тико премина бързо през струпаните селяни, клатеше остриганата си глава и подвикваше: „Малей!... Малей!“ Чукът се тътреше подире му, удряше се в камъните, подскачаше и хвърляше искри. Натам, дето отиваше Тико, небето вече се разбелваше и към селцето пълпеше бледа мъгла.

Хората един по един почнаха да се разотиват, военните и полицаите тръгнаха към кметското наместничество, при каруцата остана само селският патрул. Патрулът насяда в шанеца, викат и мене да седна да запалим по цигара тютюн. Отивам и аз, та сядам с фенера при патрула, бяха двамина, пушките стоят изправени между коленете им. Седим и пушим тримата, времето се разбелва все повече и повече, пушките между коленете на ония посивяха. По съседните дворове жените взеха да пуцат кокошките, петли кукуригаха по оградите, коза

врецеше някъде, като че я дереха с кремък, а мъглицата пъпле, пъпле...

Всеки миг слънцето ще изгрее, а мене ме чака купа сено, не съм си довършил още купата. Рипвам се от шанеца, патрулът вика: „Къде, Велико?“, а аз разправям, че имам да пластя сено, обръщам се и тръгвам по пътя, а отпреде ми се показва слънцето бледо, забулено в мъглата. Комините пушат синя пушилка право нагоре, гледам тая синя пушилка и си мисля: „Туй е за бог да прости Флоро!...“ Някакъв човек ме пита: „Велико, къде посред пладне с тоя запален фенер?“ Забравил съм да духна фенера, повдигам шишето и духам пламъка през отвора. Няма нощ вече, няма мрак, няма куршуми да свирят, да гърмят каруци и да се носи конско цвилене. Няма нощ, но денят не може да изличи ни каруцата, ни Флоро, ни коня. Живият кон процвилва самотно, но никой не му се обажда. Бутам вратницата, тя, съвсем разкапана вече, едва се отмести, за да влезе в двора. „Като попривърши полската работа, мисля си, ще тебе да постегна вратницата или да скова нова вратница.“

Гледам, че в моя двор всичко разкапано, през оградата добитъкът направил навсякъде прелези, сламата на сайванта изгнила, по покрива цъфтят слънчогледи. Ще тебе и старата слама да съборя, да препокрия сайванта с нова слама. Ама това после ще стане, нека първо довърша купата сено, може дъжд да се зададе, ще съсипе храната на добитъка. Вземам една желязна вила изпод сайванта и се качвам на купата отгоре.

Оттук виждам селцето като от наблюдателница: каруцата на пътя, патрула, къщите и плевните на съседите, сламените им покриви също прогнили, къде ръж поникнала, къде слънчоглед, по-натам виждам къщата на ковача, голямото колело се върти, някой е дошъл да точи нещо при циганина. Трите гъски вървят важно през поляната и подвикват една на друга. Натам се редят други къщици, други плевни, селцето под мене е като на длан, лежи си притихнало в плитката дупка. Хора не се виждат по улиците, само мъглата върви, поспре се тук, поспре се там, влезе в нечий двор, овце и кокошки изчезнат в нея. Тук къща ще потъне в мъглата, там дърво ще потъне, за известно време и Флоровата каруца изчезна, чувам само процвилването на коня и гласовете на патрула. От трите страни на селцето се вземат баири, обрасли с дива трева и с по някоя трънка. От моя двор нагоре също

започва баир и в края му тъмнее Керкезката гора. Бледи пътеки се преплитат по баира нагоре, тия пътеки познавам повече нощем, защото само нощем ще отида на среща или ще изнеса храна, както и Флоро нощем е отнесъл оръжието. Кога ли нощем и мене някъде ще ме издебне пусия?

Иван Татаров изкара насред двора си една бъчва и почна да ѝ набива обръчите, та ми прекъсна мисълта за пусията. Бъчвата гърми бетер оръдие: „Ще оглушиш селото с тая бъчва!“ — казвам на Иван Татаров, а той набива обръчите и в промеждутъците разправя, че щел да ходи на Пъстрината да набере руй, време е да се запарват бъчвите. Жената излиза на двора, взема и тя една вила и почва да ми подава сено отдолу. Аз поемам сеното с желязната вила, държа се с една ръка за стожера и го притъпквам хубаво с нозе, да не би да прокапе. Гледам си работата, ама с едно око все попоглеждам дали ще настъпи някакво движение в селцето, дали няма някоя изненада да дойде изневиделица. Засега селцето си стои спокойно, циганското колело се върти равномерно, Иван Татаров блъска обръчите на своята бъчва, патрулът седи в шанеца и пуши. Сеното под нозете ми хруци, също както изхрущя чукут върху челото на коня: „Хр! Хр!“ И уж е сено, уж трябва да е дъхаво, да е богато с всякакви миризми, а като вдишвам, ми размирисва на смърт. Обикалям около стожера, притъпквам и държа селцето изпод око. Мъглата се мести, разсейва се, въздухът лека-полека почна да се избистря.

И тогава виждам, че войската и полицията взеха един по един да изваждат хората от къщите и да ги откарват към кметството. Сигурно за Флоровата работа ще ги питат. Слепите ми очи взеха да бият по-силно, па и Иван Татаров взе да блъска по-силно обръчите на своята бъчва. Поогледа я, поогледа я и току блъсне отгоре. „Данни!“ — ехти бъчвата. „Нека ехти, мисля си, туй е вместо църковна камбана за Флоро.“ А ония от двор в двор вървят и привикват хората. По едно време гледам, че около селцето се разставя войска: два моста завардиха и един брод за добитък на реката. От другата страна също завардиха и пътища, и по-големи пътеки, дето излизат от селцето. Нещо като чувал стана, само откъм моята къщица чувалът още незавързан.

„Пак ще бъде с бягство, Велико!“ — мисля си и бързам да довърша купата. Аз на бягство съм свикнал. Веднъж ме караше полицаи, тогава биволица ме спаси. Турлаците имаха бодлива

биволица, где кого срещне, вика: Пфу! — а понякога налиташе и да боде. Та полицаят ме кара по улицата, биволицата на Турлаците излезе насреща ни и още отдалече почна да вика: Пфу! „А, де!“, заканва й се полицаят, обаче биволицата го гледа с червени очи и вика предупредително: Пфу! И по едно време, като се рипна, право към полицая, мене хич и не ме погледна: изглежда, че не беше виждала униформа и униформата нещо я дразнеше. „Стой!“ — изрева полицаят и гръмна, ама биволицата даже не трепна, ами лети право отгоре му. Аз се прехвърлих в един миг през зида и издимях. Викам си после: „Глей ти, бивол, бивол, каля се като свиня из локвите и е пълен с биволска въшка, ама и той не може да търпи униформа!...“ Друг един път ме караше пак полицаи, изпод краката ни изрипна заек. Това беше в лозята. „Дръж го, че утече тая жена!“, извика полицаят. Аз като се рипнах през лозята, подире ми фърчи ластар и шума и викам с все сили: „Стой, дръж, утече тая жена!“ По едно време чувам, че полицаят вика подире ми, ама аз вече бях превалил в дола и пред очите ми трептеше гората. Полицаят се усетил, ама късно — че заекът бяга на една страна, пък аз бягам на друга. Та и сега си мисля, че ако дойдат да ме подкарат, пак с бягство ще се спасявам през баира, макар че баирът ми се вижда доста гол и дълъг за бягство.

Мисля това и гледам: една синя униформа върви по пътя, ама не свърна в двора при Иван Татаров, ами в моя двор. Полицаят ритна вратницата, вратницата се откачи от пантите и падна вътре в двора. „Що не си направиш вратница? — пита полицаят. — На вас от партизанлък не ви остава време да си направите вратници, ами сте се разградили като цигани!“

Иван Татаров удари още веднъж върху бъчвата и се обърна да види какво става в моя двор.

„Че беднотия, господин старши — казвам на полицая. — То едно ако направиш, друго ще вземе да се събори!“ „Ще ви видим беднотията! — казва старшията. — Хайде, слизай от купата! Арестуван си!“

„Божее!“ — ревна жена ми, захвърли вилата и хукна към къщи. Иван Татаров стои до своята бъчва, мига изпод каскета си и гледа как ще се развият по-нататък събитията.

Помня, че казах: „Добре, господин старши!“ Аз винаги им казвам старши на полицаите, така съм свикнал. Жената влезе в къщи,

излезе и пак влезе все с нейното: „Божееее! Боже!“ Иван Татаров удари веднъж с чука по бъчвата, ама наслуки, не гледаше къде удря, гледаше към полицаия. Оттатък двора патрулът продължаваше да седи в шанеца, мъртвият кон лежеше в прахта, другият кон бе млъкнал, седеше с наведена глава до каруцата. От купата не виждах Флоро, виждах само козинявото чердже, с което завих очите му.

„Ако е за Флоровата работа, господин старши, разправям на полицаия, нищо не знам. Знам, колкото знае и патрулът. Само дето ще ме разкарвате, не съм си довършил още купата. Ние се трепеме цело лето за една купа сено, а на, като дойдат събития, не можем да си довършим купата.“

„Вие ли не можете да довършите! — вика полицаят отдолу. — Хайде, бърбеш като жена! Къде тебе, ще кажеш, мене това не ме интересува.“ „Добре, щом съм арестуван, ще слеза“ — казвам аз, ама не бързам да сляза, а се държа за стожера. Държа се и попоглеждам като как ще мога да щипна и в коя посока. Май че ще е най-добре през двора на Иван Татаров, щото от другата страна седи патрулът. Патрулът е от доверени хора на властта, сигурно ще стреля подире ми. Мисля си това, повъртам се горе върху купата, попоглеждам полицаия, а някакъв вътрешен глас ми подсказва: „Внимавай, Велико, това не са ти ония години, полицията се увълчи! Вълче време е, внимавай, Велико!...“

Да може сега отнякъде да се зададе биволицата на Турлаците и да почне да вика пфу, пфу! срещу полицаия! Ама я няма биволицата на Турлаците! И заек отникъде не изрипва, за да се юрна по петите му и да почна да викам: „Дръж, че утече тая жена, варди оттам, господин старши, аз ще го прикарам към тебе!“ Няма ни биволица, ни заек, навсякъде разставени часови, всичко завардено, а до Флоровата каруца седи патрулът. Полицаят пък стои пред купата, праметнал пушка на рамо, а аз стоя навръх купата, както слънцето стои на небето — ни има къде да кривне, ни има къде да се скрие, всичко голо наоколо му.

Нощем, когато ми шушне сламеникът и се въртя дълго отгоре му, съм си мислел, че ако дойдат да ме повикат, то това нощем ще стане. Ще почнат да блъскат вратите с приклади, аз ще се правя на сънен и докато отварям вратата, ще събарям едно-друго в тъмното и ще се оправдавам: „Ей сега, ей сега, то нали сме народ селски, всекакъв боклук из къщата, чакайте само да светна, туу да се не види!...“ И

докато говоря тия безсмислици, аз вече стискам брадвата и отварям широко вратата. Първо ще ги посрещне брадвата, първия човек ще поваля с нея, другите ще се сащисат и докато това-онова, мене ще ме попие тъмницата. Ей това съм си го мислил през нощите, когато се ослушвам как селският патрул вика „Кой там?“ и щрака затворите на карабините. Затуй и брадвата ми е била винаги зад вратата, на пост, за да не може никой да ме изненада в къщата ми. А то ето как се случи да ме арестуват посред бял ден, брадвата е далече от мене, зад вратата, аз стоя върху недовършената купа, патрулът седи в шанеца, Иван Татаров поочуква обръчите на своята бъчва през куп за грош и гледа изпод каскета си. Сеното шушне под краката ми, оня глас шушне в ухото ми: „Внимавай, Велико!“

Ослушвам се в тоя глас, попоклащам глава, викам на Иван Татаров: „Виждаш ли, Иване, не дават на човека да си довърши купата! Глей какъв народ се навъди, Иване!“ „Кво има за гледане! — обажда се полицаят. — Иван Татаров е благонадежден човек. Ние благонадеждните не закачаме.“ „Нищо, че е благонадежден, казвам на полицая, той нека гледа добре!“

И се пускам от стожера, подпирам се на вилата, да не би да се преобърна от купата, а Иван Татаров спря да почуква върху бъчвата и гледа как ще сляза отгоре. Пък аз слязох по най-прост начин, както децата слизат — сядам и се хлъзгам надолу, ама не пушам вилата. В себе си усещам само мускул и жила. Рогата на вилата светват и гаснат пред очите ми, светват и гаснат...

Щом усетих земя под нозете си, замахнах с все сила с вилата като с щик. Тя се заби малко под колана на полицая, каза съвсем меко „Хрр!“ и, както и чукът каза съвсем меко „Хр“, когато разбиваше челото на коня. Полицаят се хвана с две ръце за дръжката на вилата, като че искаше да я извади, ама не успя, щото вилата захапала здраво, и падна превит одве, „Бягай сега, Велико, нозе да са яки!“

През прелеза налетях право на Иван Татаров. Иван Татаров, целият ужасен, стои като гръмнат до бъчвата, взе да бие с чука по нея — уж обръчи набива, — ама избута бъчвата, тя се катурна и нали дворът му е полегат, затъркаля се към улицата, като гърмеше по пътя си. Патрулът скочи от шанеца да спре бъчвата, Флоровият кон почна да цвили, Иван Татаров размахва чука във въздуха, уж набива обръчи. Сухата трева оттатък двора засъска остро под нозете ми, някъде чух да

гърмят пушки, куршум премина над мене с пиукане. После много се загърмя, кучешки лай чух и чак когато влязох в Керкезката гора и се обърнах назад, видях големи пламъци в двора — гореше купата сено. Ей сега ще пламне и сайвантът, дете не можах да го препокрия, подир сайванта и къщата. Не можех да гледам, затова влязох дълбоко в гората, а оттам вече знаех тайните пътеки за Зелена глава.

Подир година слязохме в селцето от Зелена глава и още докато слизахме, гледах как то си седи непокътнато в плитката дупка, някои вече препокрили с лятошна слама плевните си. Само в моя двор няма нищо, ами черна пепел, развалини и бурени. Нагазвам през бъзака и копривата, гледам, огънят всичко сравнил със земята. И между бъзака и копривата виждам един светъл зелен кръг. Съвсем млада трева набола в кръга, мека трева, ситна, като че е таралежова кожа. По тоя кръг познавам къде оставих недовършената купа сено. Седя в бъзака, мисля си: „Като тая млада трева ще тебе да почне новият живот, Велико, на голо пепелище да почне!“ В съседния двор, някой почва да удря с чук върху бъчва, поглеждам над бурените и виждам Иван Татаров да набива обръчите на бъчвата. „Променило ли се е нещо на тоя свет?“ — питам се и вдишвам дълбоко миризмите на своя опустял двор. Миризмите не са кой знае колко богати — мирише на пепелище и на млада трева.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.